

“MỘT SỐ GIẢI PHÁP HỖ TRỢ DOANH NGHIỆP NHỎ VÀ VỪA PHÁT TRIỂN TRONG NỀN KINH TẾ HIỆN NAY”

Th.S Tô Thị Thùy Trang

Phòng Nghiên cứu Phát triển Kinh tế
Viện Nghiên cứu Phát triển TP.Hồ Chí Minh

Doanh nghiệp nhỏ và vừa (DNNVV) là những doanh nghiệp có quy mô nhỏ bé về mặt vốn, lao động hoặc doanh thu. Căn cứ vào quy mô, có thể chia Doanh nghiệp nhỏ và vừa ra thành ba loại: Doanh nghiệp siêu nhỏ; Doanh nghiệp nhỏ; Doanh nghiệp vừa.

Mỗi quốc gia khác nhau khác nhau trên thế giới có những tiêu chí khác nhau để xác định DNNVV. Tại Việt Nam, tiêu chí về DNNVV được quy định tại nghị định số 56/2009/NĐ-CP ngày 30/06/2009 của Chính phủ.

Bảng 01: Tiêu chí Doanh nghiệp nhỏ và vừa

Khu vực	DN siêu nhỏ	Doanh nghiệp nhỏ		Doanh nghiệp vừa	
	Số lao động	Tổng nguồn vốn	Số lao động	Tổng nguồn vốn	Số lao động
I-Nông lâm nghiệp và thủy sản	10 người trở xuống	20 tỷ đồng trở xuống	Từ trên 10 người đến 200 người	Từ trên 20 tỷ đồng đến 100 tỷ đồng	Từ trên 200 người đến 300 người
II. Công nghiệp và dân dụng	10 người trở xuống	20 tỷ đồng trở xuống	Từ trên 10 người đến 200 người	Từ trên 20 tỷ đồng đến 100 tỷ đồng	Từ trên 200 người đến 300 người
III.Thương mại và dịch vụ	10 trở xuống	10 tỷ đồng trở xuống	Từ trên 10 người đến 50 người	Từ trên 10 tỷ đồng đến 50 tỷ đồng	Từ trên 50 người đến 100 người

Nguồn: Nghị định số 56/2009/NĐ-CP ngày 30/06/2009 của Chính phủ

Mục đích phân loại DNNVV như vậy, vừa là để triển khai các chủ trương, chính sách trợ giúp phát triển doanh nghiệp; mặt khác để tăng cường quản lý nhà nước về trợ giúp phát triển doanh nghiệp nhỏ và vừa ở nước ta. Việc phân loại của Chính phủ thể hiện sự đặc biệt coi trọng vai trò, vị trí quan trọng của DNNVV trong nền kinh tế quốc dân.

Trong những năm qua, các DNNVV đã có đóng góp to lớn vào sự phát triển kinh tế (đóng góp khoảng 40% GDP và 30% tổng kim ngạch xuất khẩu, 15% tổng thu ngân sách ... Ngoài ra, những doanh nghiệp này đã góp phần giải quyết hơn 60% lao động phi nông nghiệp trong cả nước).

Một số khó khăn của DNNVV hiện nay

Theo số liệu của phòng thương mại và công nghiệp Việt Nam (VCCI), tính đến ngày 31/12/2011, Việt Nam có 543.963 doanh nghiệp, với số vốn khoảng 6 triệu tỷ đồng. Trong tổng số doanh nghiệp đó, có gần 97% doanh nghiệp quy mô nhỏ và vừa, chủ yếu là doanh nghiệp tư nhân. Tính đến 31/12/2011, cả nước có 79.014 doanh nghiệp giải thể, trong đó riêng năm 2011 có gần 8.000 doanh nghiệp giải thể, chưa kể đến hàng chục ngàn doanh nghiệp đang làm ăn thua lỗ hoặc tạm ngưng hoạt động.

Khó khăn lớn nhất đối với các doanh nghiệp nhỏ và vừa hiện nay là vốn. Theo Chủ tịch Hiệp hội doanh nghiệp nhỏ và vừa Cao Sĩ Kiêm, có tới 80% số doanh nghiệp nhỏ và vừa có vốn điều lệ dưới 7 tỷ đồng. Khoảng 90% doanh nghiệp phải đi vay vốn ngân hàng, việc tự huy động vốn để đầu tư phát triển sản xuất là rất khó khăn do hầu hết các doanh nghiệp này không đủ tư cách, điều kiện vay ngân hàng, hay tiếp cận các tổ chức tài chính quốc tế, càng khó tham gia vào thị trường vốn (chứng khoán, phát hành cổ phiếu...) do không có tài sản đảm bảo, hồ sơ vay vốn không hợp lệ, không có phương án, dự án sản xuất kinh doanh ...thêm nữa, có tới 48% số DNNVV bị ngân hàng từ chối cho vay vốn mà không rõ lý do. Điều này cho thấy sự thiếu minh bạch và không thống nhất trong thủ tục, quyết định cho vay của các ngân hàng thương mại đối với DNNVV.

Khó khăn nữa của DNNVV thể hiện qua việc thực hiện nghĩa vụ thuế đã giảm đi trong thời gian gần đây. Trong quý I/2012, số thuế thu nhập doanh nghiệp chỉ đạt 94,28% so với cùng kỳ năm trước và thấp hơn nhiều so với năm 2009, 2010. Số nợ thuế phải thu đến cuối năm 2011 chiếm 6,95% so với số thuế đã nộp vào ngân sách nhà nước. Tính đến hết tháng 2/2012, số thuế nợ tăng 28,5% so với thời điểm 31/12/2011. Một số ngành có số nợ thuế giá trị gia tăng cao so với cùng kỳ năm 2011 như bất động sản, vận tải, sản xuất, phân phối điện, khí đốt nông lâm nghiệp, thủy sản, công nghiệp khai khoáng, dịch vụ ăn uống khách sạn...

DNNVV còn gặp nhiều khó khăn trong việc thu hút nguồn nhân lực có chất lượng cao, đội ngũ cán bộ quản lý có năng lực giỏi cho sản xuất – kinh doanh của mình. Cơ hội cạnh tranh của các DNNVV trong thu hút nguồn nhân lực giỏi, có trình độ gặp nhiều khó khăn. Mặc dù phải trả lương và có chính sách đãi ngộ cao hơn so với các công ty lớn, đã tạo được thương hiệu từ lâu nhưng cán bộ kỹ thuật, cán bộ quản lý giỏi vẫn muốn làm cho các văn phòng hoặc công ty ở trong nước và ngoài nước.

Một số những khó khăn khác như:

- Giá cả nguyên vật liệu đầu vào tăng
- Cơ sở hạ tầng còn nhiều hạn chế
- Trình độ khoa học công nghệ thông tin hạn chế
- Tiêu dùng thị trường trong nước và nước ngoài giảm sút ...

Đề xuất một số giải pháp giúp DNNVV phát triển

Trong giai đoạn hiện nay để khắc phục những khó khăn, hỗ trợ DNNVV phát triển cần thực hiện tốt và đồng bộ các giải pháp sau:

Thứ nhất, trong thời gian tới cần có định hướng chiến lược để phát triển doanh nghiệp nhỏ và vừa từ đó đề xuất những cơ chế chính sách phù hợp hỗ trợ cho DNNVV phát triển.

Thứ hai, xây dựng hệ thống các tổ chức tài chính phục vụ cho nhu cầu về vốn của các DNNVV, tạo điều kiện cho các DNNVV tiếp cận với các nguồn vốn với lãi suất thấp thông qua chính sách, nghị định của chính phủ. Chính phủ nên thúc đẩy nhanh việc giảm lãi suất. Nếu chỉ đưa ra một giải pháp hạ lãi suất thì cũng không phải là giải pháp tối ưu, mà phải thực hiện cả 3 điều: khoan nợ, giãn nợ và mua lại nợ xấu.

Thứ ba, tập trung nâng cao chất lượng nguồn nhân lực. Nguồn lực sử dụng phải theo hướng chuyên môn hóa cao có chất lượng. Ngoài đào tạo nâng cao chuyên môn, đội ngũ lãnh đạo cần được đào tạo về kỹ năng quản lý, kỹ năng quản lý tài chính, kỹ năng quản trị nguồn nhân lực...

Thứ tư, cần tận dụng các chính sách ưu tiên về thuế đang được Nhà nước hỗ trợ nhằm bổ sung thêm nguồn vốn hành động.

Thứ năm, Trước mắt chuyển đổi các hình thức bán hàng truyền thống sang các kênh bán hàng hiện đại, năng động và linh hoạt sao cho giải quyết được tình trạng tồn kho lâu ngày, giải phóng vốn đang ứ đọng.

Thứ sáu, trong bối cảnh hội nhập toàn cầu như hiện nay cần phải nâng cao ý thức cộng đồng các DNNVV về vai trò, tầm quan trọng của ứng dụng công nghệ thông tin trong các hoạt động sản xuất kinh doanh. Đây là bước cần thiết để đáp ứng kịp thời nhu cầu phát triển ứng dụng công nghệ thông tin trong phát triển kinh tế - xã hội và hội nhập kinh tế quốc tế của cả nước.

Kết luận: Với vai trò và vị trí quan trọng của hệ thống DNNVV trong nền kinh tế, cần thực hiện đồng bộ các giải pháp và chính sách nhằm khuyến khích DNNVV

phát triển, tạo cơ hội cho doanh nghiệp tiếp cận với các nguồn lực, trong đó nguồn lực về vốn là hết sức quan trọng. Bằng những lợi thế của mình, các DNNVV chắc chắn sẽ vượt qua những khó khăn, thách thức và vững bước trên con đường hội nhập.

DANH MỤC TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Nghị định số 56/2009/NĐ-CP ngày 30/06/2009 của Chính phủ về trợ giúp phát triển Doanh nghiệp nhỏ và vừa.
2. <http://baodientu.chinhphu.vn/Home/Doanh-nghiep-nho-va-vua-buoc-tien-lon/2011/58354.vgp>
3. <http://news.go.vn/kinh-te/tin-510938/bai-i-thuc-trang-cac-doanh-nghiep-nho-va-vua-hien-nay.htm>
4. TS.Nguyễn Văn Chiến: “Thực trạng và giải pháp cho doanh nghiệp nhỏ và vừa trong giai đoạn hiện nay”. Kỷ yếu hội thảo “Hỗ trợ DNNVV vượt qua khủng hoảng”, 16/06/2013.
5. TS.Nguyễn Xuân Trường: “Khó khăn của các doanh nghiệp vừa và nhỏ năm 2012 và một số giải pháp hỗ trợ”. Kỷ yếu hội thảo “Hỗ trợ DNNVV vượt qua khủng hoảng”, ngày 16/6/2013.
6. PGS.TS Đoàn Thanh Hà, Th.S Mai Hữu Ước: Thách thức, ưu thế và một số giải pháp cơ bản để DNNVV tại Việt Nam phát triển. Kỷ yếu hội thảo “Hỗ trợ DNNVV vượt qua khủng hoảng”, ngày 16/6/2013.